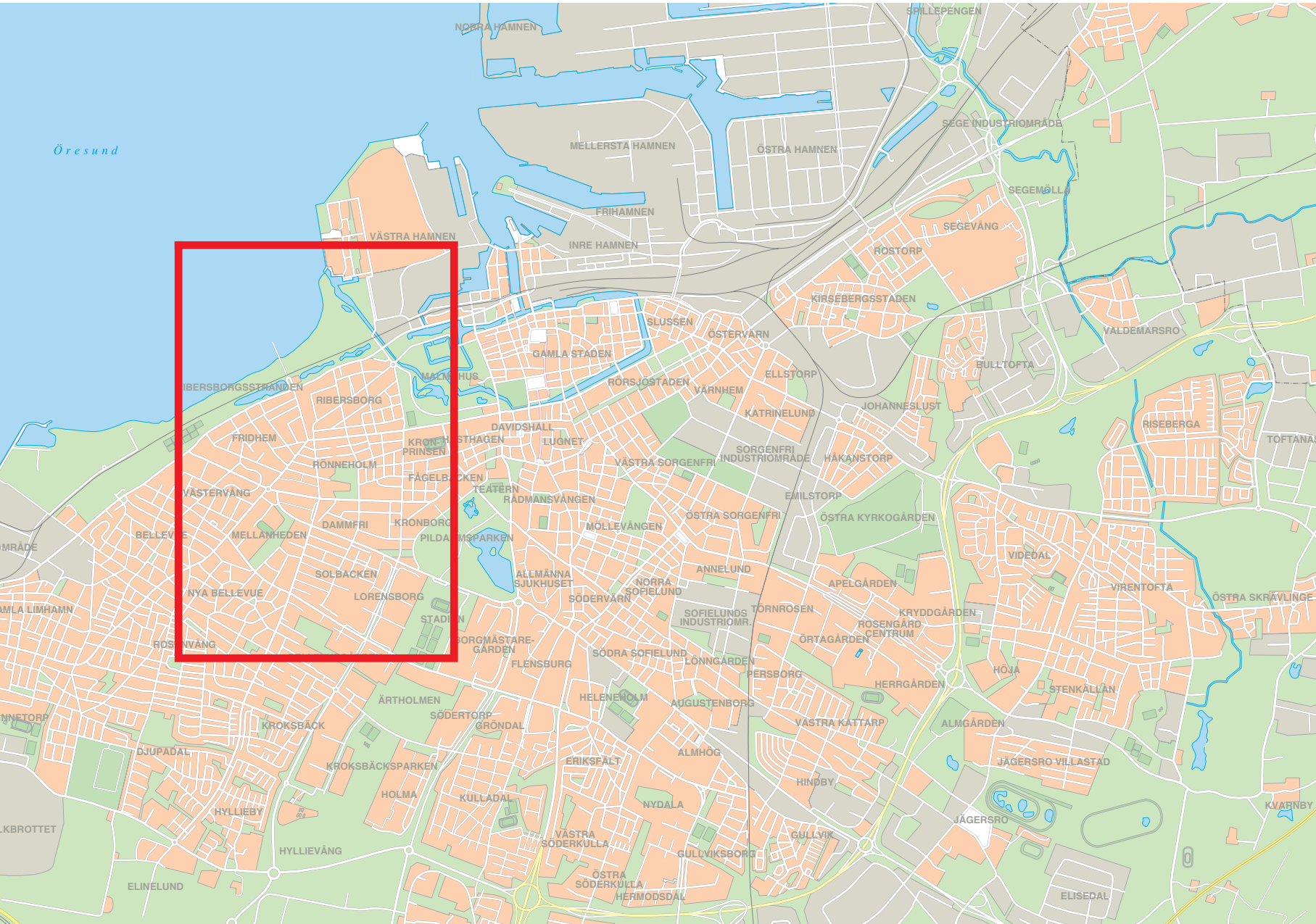

Pildammstaden, Mellanheden, Potatiså kern

Krumelur, 1953, Ingvar Engdahl
Mariedalsvägen 54

Konstnären Ingvar Engdahl var 25 år då han av arkitekterna Jaenecke och Samuelsson fick uppdraget att skapa en 2 x 12 meter lång dekoration på en vägg bakom en cykelparkering. Resultatet blev väggmosaiken "Krumelur". Materialet är italiensk glasmosaik. "Krumelur" innehåller ett antal färgkaskader, en pulserande rytm och böljande rörelser i en lekfull komposition.

Den låga tillbyggnaden vid Mariedalsvägen 54 är tidstypisk för det svenska femtiotalets design. Den rödteglade MKB-fastigheten till vänster, som tillbyggnaden tillhör, bär också den tidens kännetecken med en generöst glasad fasad, rymliga entréer, indragna balkonger med dekorerade fronter och ett säreget rundat tak. "Boogievagnen" kallades huset i folkmun.

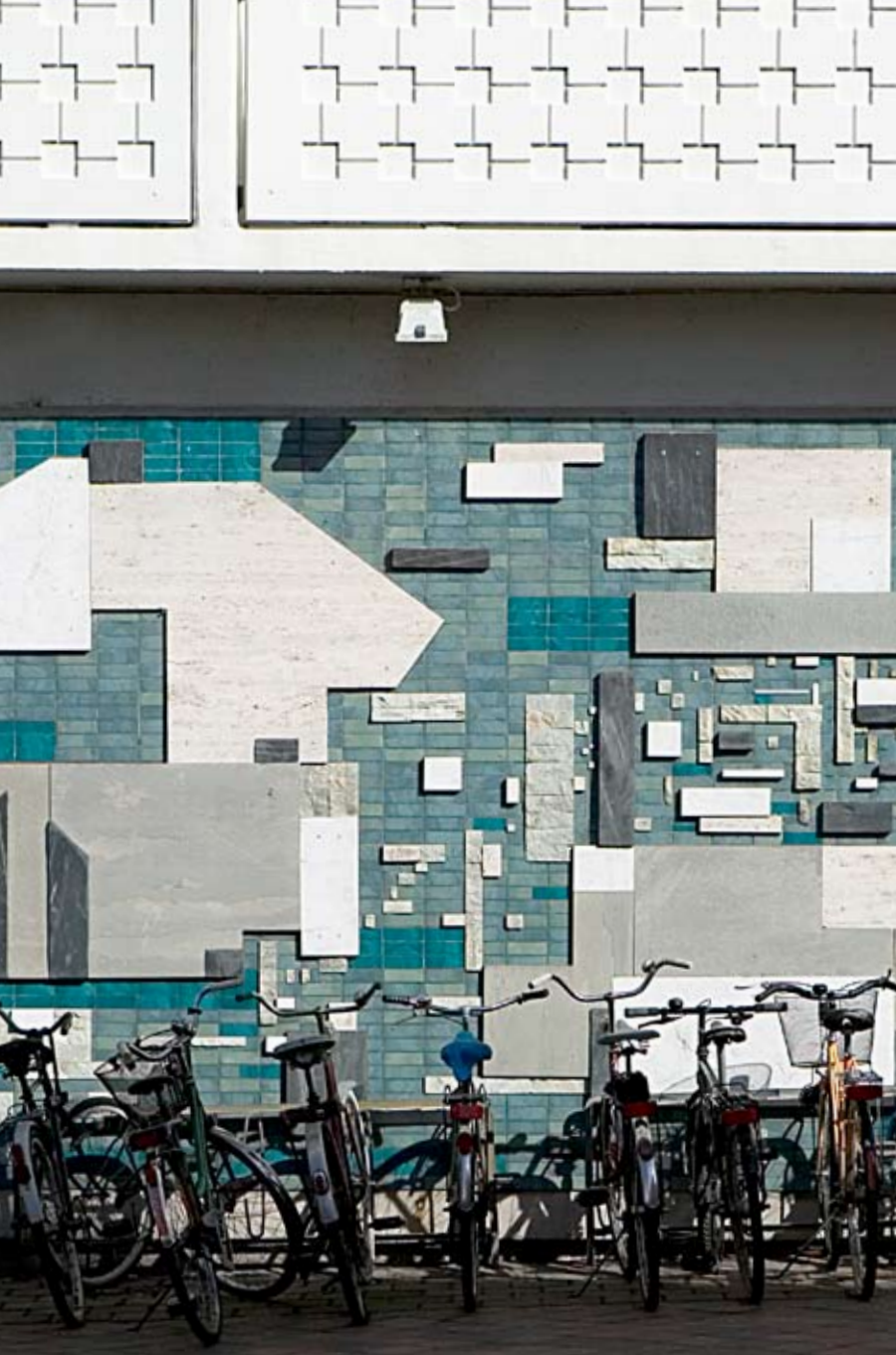
Konstnären har själv beskrivit uppdraget:

"1953 var MKB, arkitekter och konstnär unga. Materialet var nytt och skulle prövas. Jag tror att detta var en av de första miljöbilder som MKB lät utföra. Min tanke med bilden var att den skulle fungera även med cyklarna framför sig. Detta drevs så långt att jag tycker den är bäst då cykelhjul och styren blandar sig i leken."

Ingvar Engdahl levde 1928–1992. Han var Lundabo från början, senare bosatt i Göteborg och i Osby. Han var en flitig gäst i Malmö och deltog i Skånes Konstförenings årliga jurybedömda utställningar vid nio tillfällen. Han vann en stor tävling i Stockholm med en utsmyckning till kvarter Ormen Långe och fick stipendier i Göteborg vid flera tillfällen.

Ingvar Engdahl var utbildad inredningsarkitekt och arbetade som sådan med olika uppdrag, bland annat för Svenska Slöjdföreningen.

Utomhussymfoni, 1964, Elsa Björk-Liselius
Köpenhamnsvägen 2

I passagen mellan gata, trottoarhörna, trappentré och butiksingång finns denna mäktiga väggdekoration.

Ingvar Engdahls vägg vid Mariedalsvägen 54 är lekfull, medan Elsa Björk-Liselius' väggdekoration har en mer dominant och självmedveten stil. Verket innehåller ett antal stora och små välmarkerade ytor som kontrasterar och spelar mot varandra, samtidigt som konstverkets bakgrund och den bakomliggande fasaden ingår i ett eget harmoniskt förhållande. Den tydliga horisontella och vertikala dominansen avbryts också av ett par diagonala linjer som skapar spänning i kompositionen.

Elsa Björk-Liselius beskriver arbetet så här:

"Efter en akvarellutställning kontaktades jag av professor Fritz Jaenecke, som var fastighetens arkitekt. Materialet, Kosta glasplattor och natursten i lågre relief, gav ett spänningsförhållande med den släta blanka ytan och den mer varierade naturstenen.

Svårigheten var att göra ett arbete som fungerade som en enhet i den arkitektoniska helheten och inte verkade som en påhängd tavla.

Det handlade om 30 kvadratmeter.

Jag hade inga särskilda inspirationskällor utan höll mig till matematiken för att skapa spänning och balans.

Lösningen växte fram genom ett teamwork mellan professor Jaenecke, en praktiskt erfaren konstnärskamrat, Willy Lindeberg, och mig själv. Willy hade en större ateljé än jag. Där kunde vi göra pappersmallar och skära ut bitar i plywood för att få en uppfattning om hur väggen skulle bli i färdigt skick.

Jag fick också höra följande, några år efter det att väggen var uppsatt:

"Din vägg åldras så vackert, den är bra, den fungerar." Sagt av professor Jaenecke som varit nog fördomsfri att satsa på en okänd."

Elsa Björk-Liselius föddes i Tyringe 1915. Hon utbildades vid Barths målarskola och vid Lena Börjessons skulpturskola, båda i Stockholm. Elsa Björk-Liselius har arbetat som målare, skulptör och tecknare. Ett annat av hennes offentliga verk finns på sjukhuset i Kungsbacka. Hon finns även representerad på Ystads museum.

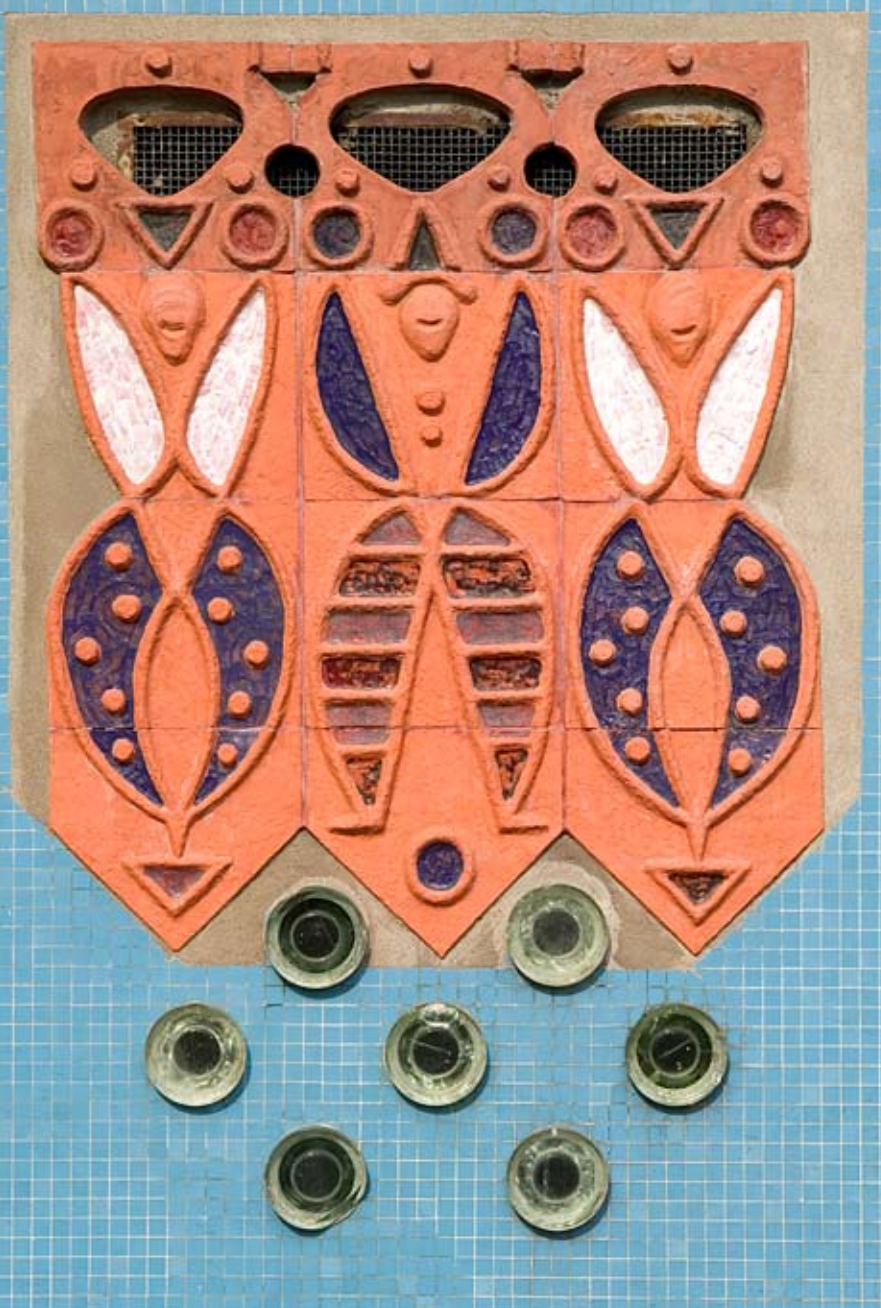
Sagoskeppet, 1968, Elma Oijens
Köpenhamnsvägen 2

På östra sidan av Köpenhamnsvägen 2, vid Kronborgsvägen, finns Elma Oijens väggskulptur "Sagoskeppet".
"Sagoskeppet" är en fantasikomposition med skepp och människor. Det är lätt att få associationer till klassiska situationer då människor på ett livsavgörande sätt brutit upp eller på okända vatten färdats mot framtida mål (Noa, Odysseus etc).
Figurens diagonallinje anger en rörelse och en spännande brytning mot den höga fastighetens dominerande vertikal-horisontalplan.

Elma Oijens levde 1907–1992. Hon var född i Salmi, Nedertorneå och utbildades vid Valands konstskola i Göteborg. Hon har skapat figurer och porträtt i gips och brons och ett antal konstverk för offentlig miljö. Hennes verk finns bland annat i Höganäs, Karlshamn och Göteborg. I grannkommunen Burlöv finns hennes stora skulptur "Soldyrkartemplet".

Keramikfigurer, 1955, Thure Thörn
Kronborgsvägen 7

Bredvid entréerna på Kronborgsvägen 7 har Thure Thörn gjort utsmyckningar i keramik. De är bra exempel på konst som på ett anspråkslöst sätt förenar dekorativa syften med funktionella behov. Figurerna sattes upp på fasaden samma år som husen stod färdiga 1955 och präglas liksom huset av femtitalets sätt att forma närmiljön. På avstånd kan relieferna se ut som identiska siluetter av män och kvinnor i rörelse, under arbete eller dans. Men betraktar vi dem noggrannare ser vi dessutom en *variation* av kroppsörelser, färger och kompositionstekniska delar som upprepas med små medel på ett kreativt sätt.

Vi kan se oväntade detaljer som hjul, kanske från stiliserade vagnar eller cyklar; dessutom finns flygplan, fruktfat och annat. Det är bara betraktarens egen fantasi som sätter gränser för associationsflödet. Konstnären kände sig dock inte helt bekväm med uppdraget. I ett brev till MKB några år senare skriver han:

"I uppdraget ingick att jag i mina bilder skulle inkomponera runda glasprismor för ljusinsläpp till trappan. Vidare skulle luftintaget för ventilationen också ingå i bilden. Dessa funktionella krav begränsade i viss mån kompositionen."

Thure Thörn levde 1918–2005 i Malmö. Han utbildades vid Skånska målarskolan och vid Konstfack. Han deltog i ett stort antal av Skånes Konstförenings höstsalonger.

Hans viktigaste verk är ett antal skulpturer i offentlig miljö i Malmö, Lund, Helsingborg, Ystad, Landskrona och på andra håll i landet. Det är platser där Thure Thörns verk ofta har fått ett eget profilerande uttryck så att plats och konstverk ingår i en helhet tillsammans. Fridhemstorgets skulptur "Passionsblomman" och brunnen på Lilla Torg är bra exempel på detta.

Hans verk finns också på andra platser i MKB: Lekskulpturer på Kroksbäck och keramikfigurer på Korsörvägen 23.

Keramikreliefer, 1952, Thure Thörn
Korsörvägen 23 A och B

Keramikreliefer med fåglar tillhörde den tidens sätt att utsmycka entréer och fasader. Det var en lågmäld dekorativ konst utan större pretentioner och den erhöll alltid de boendes sympati. Man fick ett "eget" konstverk på en plats som man dagligen passerade och konstverket blev ett med fastigheten.

Se vidare nr 4.

En pojke, 1956, Sten Ericson
Edward Lindahlgatan 19

”En pojke”. Titeln är enkel. Lika enkel är skulpturen, en ung man, stående i en ställning som tycks tillhöra konstnärsmodellers standardpositioner och samtidigt vill tillgodose kraven på naturlighet. Med vänster arm bakom ryggen greppar han tag i den högra för att med hjälp av det lätt framflyttade vänsterbenet skapa stabilitet i den unga kroppen.

Det är som en situation i den gamla folkskolans gymnastiksal, just innan barnen ska välja vem de vill ha i sitt lag för att spela boll. Kanske är vår pojke en av dem som ännu inte valts, som ännu väntar på att få en plats i laget eller till och med i livet. På en av det svenska folkhemmets gårdar står han och blir därmed en bild av ett framtidens hopp. Han står mellan två huskroppar i nära anslutning till gräs och gångar där barn har lekt under ett halvt sekel. Barn som han, som idag har vuxit upp och själva fått barn. Kanske är det därför vi kan se på honom gång efter gång utan att tröttna. För att vi liknar honom. För att han är som vi. En människa och en pojke.

Konstnären Sten Ericson föddes i Mariefred 1909. Han utbildade sig vid Tekniska skolan, nuvarande Konstfack i Stockholm och Konsthögskolan 1934–40.

Sten Ericson har haft utställningar på olika ställen i Norden och skapat skulpturer på många håll. Några exempel: ”Pojke” för HSB Stockholm, ”Marianne” till Statens Museum for Kunst i Köpenhamn, bronserna ”Bianca” och ”Gycklaren” i Linköping och ”Kring kunskapens träd” för småskoleseminariet i Skara.

Livet på en pinne, 2005, Bie Norling
Korsörvägen 3

Ett par meter upp på gården mellan det nybyggda huset och kvarter Dammfris seniorcentrum sitter han, en liten man och människa och lever och har det bra, i fin kavaj och med händerna fastklamrade vid det enda han har – sitt liv och sin tid.

Någon som en gång tröttnat på livet och som kommit igen uttalade att "tid är allt du har". En annan man skrev en gång en bok om att "tiden är ingenting". Någonstans mellan dessa punkter måste vi människor bestämma vår plats. Var vill vi vara? Högt upp eller lägre ner? Nära marken eller uppe i det blå?

Pinnen står både för det imaginära med sin regnbågsform och det konkreta, som en trädgren man klamrar sig fast vid.

Vi kan fundera ett tag, kanske länge, under tiden gungar han på, vår lille man och ser nöjd ut, med sina fint knäppta knappar. Han är tillfreds med att bara få vara till. Eller?

Bie Norling, född 1937 i Karlstad, bor i Glumslöv. Hon arbetar med skulptur och måleri och hennes verk finns i flera svenska kommuner, bland andra Nyköping och Svedala. MKB äger ytterligare ett verk, "Lyssnaren". Den finns på en sluten gård på Augustenborg och kan därför inte visas i öppna visningar.

Bie Norling är representerad i Skulpturparken i Landskrona.

Sittande pojke, 1971, Bror Marklund
John Ericssons väg 85

Bror Marklund tillhörde en generation som föddes strax efter förra sekelskiftet och som fick sitt konstnärliga genombrott under krigsåren. Även Stig Blomberg och Edvin Öhrström tillhör denna generation. De arbetade alla som skulptörer med brons, men också med andra material som trä, granit och glas.

Deras verk kunde innehålla en ironisk humor med en viss distans till det egna verket och ett ibland överdrivet formspråk. Skulpturerna kunde framställas som grövre och tillyxade på ett sätt som samtidigt rymde en stor ömhet för det avbildade.

”Sittande pojke” är mer idealiserad, ett förhållningssätt som denna skulptörgeneration hade i vissa verk och i andra inte alls. Skulpturerna kunde skifta från att vara lugna och kontemplativa till att bli mer expressiva, dramatiska och utåtriktade.

Pojken sitter i en ställning som ser något tillrättalagd ut. Ryggen är rak, han håller benen samman, en hand vilar på fundamentet, den andra på höger lår.

Blicken är riktad mot ett perspektiv som når bortom vardagens här och nu. Det är en blick som saknar starka känslor och som inte visar glädje eller oro. Han ser framåt, mot kommande tider, mot sitt eget liv och sin egen situation. Det finns ett lugn och en förväntansfull tillförsikt i pojkens framåtblickande.

I offentliga konstverk från femtio- och sextiotalen framställs ofta trygghetssymboler i form av människor, ensamma eller tillsammans, som placeras i positioner med liten eller ingen rörelse och utan temperamentsyttringar. Konstverken och den omgivande byggnationen skapar en gemensam trygghet tillsammans. ”Sittande pojke” är ett bra exempel på detta.

Bror Marklund, 1907–1977, tillhör de stora namnen inom svensk skulpturtradition. Han föddes i Husum, norr om Örnsköldsvik, och var verksam i Stockholm som professor vid Konsthögskolan. Andra verk av Bror Marklund: ”Thalia” i Malmö Dramatiska teaters foajé, ”Sibbarps-monumentet” på Limhamn, skulpturen ”Mor och barn” på Kanslihusets gård i Stockholm (se texten om Stig Blomberg, nr 11).

Utan titel, 2001, Sivert Lindblom
Köpenhamnsvägen 105

Den höga bronsskulpturen på den halvcirkelform av Potatiså kern som kallas "Crescenten", är uppbyggd av ett antal identiska segment med konstnärens eget huvud som profil mot byggnaden, fältet, havet och himlen.

Det är en konst som inte väjer för det storslagna och som samtidigt står i harmonisk samklang med den omgivande arkitekturen av Charles Moore, en av postmodernismens skapare.

Fundamentet är kraftigt och elegant på samma gång. Ett par stjärnor är utplacerade i dess närhet, som om himlen möter jorden i en skulptural gemenskap.

Skulpturen fungerar som landmärke både från havet och vägen och är en central blickpunkt för de boende i området.

Sivert Lindblom, född 1931, arbetade redan i sina tidigare verk med nära anknytning till klassiska former. Från 1960-talets mitt skapade han skulpturer med utgångspunkt från sin egen profil, både huvud och kropp.

Han har i ett stort antal offentliga utsmyckningar förenat konsten med den arkitektoniska miljön den ska verka i. Det är en konst som både har modet att anpassa sig till omgivningen och som samtidigt uppvisar en unik personlig prägel.

Andra exempel på Sivert Lindbloms verk finns på till exempel Gustav Adolfs torg i Malmö, universitetsområdet Frescati och tunnelbanestationen Västra Skogen i Stockholm.

Hans fundament och placering av de berömda venetianska hästarna på Blasieholms torg i Stockholm, har påverkat en hel torgbildning.